

DERİ YÜZEY SÜSLEMEDE KULANILAN APLİKE TEKNİĞİ

Melda ÖZDEMİR*, Emine ODABAŞI**, Yasemin EKEN***

* Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, meldaozdemir(at)gmail.com
 ** Arş. Görev., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, eminemineodabasi(at)gmail.com
 *** Y.Lisans öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, yaseekn(at)gmail.com

ÖZ

Anahtar kelimeler:
 Deri, Aplike, Deri
 Yüzey Süsleme,
 Türk Kültüründe Deri

Tarih boyunca çok zengin bir kültüre sahip olan Türkiye’de ön plana çıkmış, ün kazanmış olan deri sanatı ilk çağlarda insanların tabiat şartlarına karşı koymak amacıyla, örtünme ve barınma ihtiyaçlarıyla ortaya çıkmıştır. Türklerde deri işçiliği büyük bir gelişme göstermiş; Türkler, tarih içinde her alanda kültür ve sanat değeri taşıyan nitelikli eserler ortaya koymuşlardır. Geçmişte kendine özgü nitelikler taşıyarak yapılmış deri sanatı günümüzde de estetik çekiciliği ile kültürümüzün bir yansıması olarak yapılmaya devam etmektedir. Son yıllarda deri ürünler, yumuşaklığı ve kolay şekil alabilmesi, kullanışlılığı, doğal bir malzeme olması özelliklerinin bulunması nedeniyle süslemeli deri eşya üretimi gittikçe önem kazanmakta ve büyük ilgi görmektedir. Geçmişte ve günümüzde deri sanatında çeşitli yüzey süsleme teknikleri geliştirmişlerdir. Bu tekniklerden biri de applikedir. Bu çalışmada amaç; geleneklerimizi yansıtan Türk deri sanatında applike tekniği hakkında bilgi vermek ve bu teknik ile yapılmış deri ürünleri; kullanılan teknik, desen, renk, kompozisyon özellikleri ve kullanım alanları açısından incelemek ve tanıtmaktır.

APPLIQUE TECHNIQUE USED IN LEATHER SURFACE ORNAMENT

ABSTRACT

Keywords:
 Leather, applique,
 leather surface
 ornament, leather in
 turkish culture.

Which has a very rich culture throughout history, came to the forefront of in Turkey, leather art, which emerged in the early ages with the need of covering and sheltering in order to resist the natural conditions of the people. Leather workmanship in Turks has shown a great improvement. Moreover, they have exhibited qualified works bearing cultural and artistic value in every area in history. In the past, leather art made with unique qualities continues to be made as a reflection of our culture with its aesthetic appeal. In recent years, the production of leather goods with ornaments has become increasingly important and attracts great interest due to the availability of leather products, softness and easy shape, usability, and the ability to be a natural material. In the past and today, they have developed various surface decoration techniques in leather art. One of these techniques is an application. In this study; to give information about the applique technique in Turkish leather art reflecting our traditions and leather products made with this technique; to examine and introduce the techniques, patterns, colors, composition properties and usage areas used.

Giriş

İnsanların var olduğu tarihten itibaren giyinme, barınma gibi ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıkan el sanatları bulunduğu toplumun yaşayış özelliklerine ve doğa koşullarına uygun gelişmeler göstererek belirli bir kültürün özelliklerini yansıtır hale gelmiştir. Yüzyıllardır sürdürülen geçmişte ve günümüzde uygulanan el sanatlarından biri de dericiliktir. Dericiliğin ve deri sanatının ilerlemesinde ve yayılmasında Türklerin özel bir yeri olduğu belirtilmektedir. Türk kültürünün en önemli buluntuları Altay Dağları'nda Pazırık bölgesinde bulunan kurganlardan çıkarılan buluntulardır. Orta Asya'da Hun Pazırık kurganlarından çıkarılan keçenin yanında applike hayvan motifleri ile benzeri deriden eğer örtüleri, yaygılar, kap-kacak ve özellikle kımız tulumları, deri elbiseler ile kenarları kürklü kaftan ve çizmeler, savaş araç-gereçleri, derinin kullanım alanları ve süslemeleri hakkında bilgi vermektedir (Aslanapa, 1974: 25). Türklerin Anadolu'ya göçü ile beraberinde sanatlarına da götürmüş ve gelişimine devam etmiştir. Bu uzun süreç derinin kullanım alanları genişlemiş ve tasarımları da çoğalmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde deriden yapılan örneklerin ince işçilik ve güzel süslemeleri ile dikkati çekmesi deri sanatının bu dönemde altın çağını yaşadığının bilgisini vermektedir. Bu gün kitap kapları, hurçlar, değişik sandıklar, kaseler, giyim eşyası, kalkanlar, eyer ve at koşum takımları, kesici alet kılıfları, kapı perdeleri, karagöz figürleri, kemerler, çantalar v.b. gibi çok çeşitli eserler yurt içi ve yurt dışındaki müzelerde sergilenmektedir.

Deri kumaş gibi işlenebilmesi, esnek tabakalı bir malzeme olması nedeni ile her türlü süslemeye imkan vermiş ve pek çok işleme tekniği de deri üzerinde kullanılmıştır. Özellikle Osmanlı dönemine ait deri ürünlerin süslemesinde zengin işleme örneklerine rastlanmaktadır. Genellikle ince deri üzerine altın veya gümüş simler kullanılarak nakışlar yapılmıştır (Özdemir, 2007:72). Bu eserlerde Türk toplumunun engin zevk ve yaratıcılığını görmek mümkündür (İşcan, 1970:2).

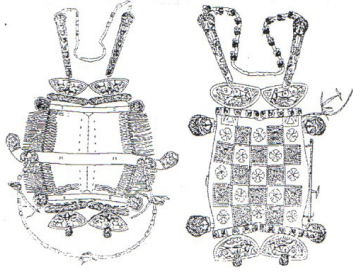
Günümüzde de süslemeli deri eşya gittikçe önem kazanmakta ve hayatımızın her alanında kullanılmaya devam etmektedir. Deri ürünlerinde süslemede; boyama, baskı, oyma, applike, keserek işleme, yakma, ıslatarak şekil verme, dikiş ve işleme vb. gibi yüzey süsleme teknikleri kullanılmaktadır. Bu çalışmada deri yüzey süsleme de kullanılan applike tekniği incelenmiş, geçmişte ve günümüzde applike tekniği ile yapılan deri ürün örneklerine yer verilmiştir.

1. Deri Yüzey Süslemede Kullanılan Applike Tekniği

Tarihsel süreçte applike tekniği yüzyıllar boyu, kumaş, deri, keçe, balık pulları, yaprak gibi birçok farklı malzemelerin, ilk zamanlarda dal ya da kemikten yapılmış iğnelerle, keten, deri hatta dövülmüş ağaç kabuğu gibi, dikiş tutabilecek hemen hemen her türlü malzeme üzerine applike edildiği yazılı ve görsel belgelerde yerini almıştır.

Linda Teufel'ın 'Inspiration and Techniques' adlı kitabında; applikeyi, bir zemin kumaşına boyut ve doku katan dekoratif bir yüzey tasarım tekniği olarak tanımlamış ve bu terimin, birleştirme, ekleme, tutturma anlamlarına gelen Fransızca 'appliquer', Latince 'applicare' kelimelerinden türetildiğini aktarmıştır. Geleneksel applike, bir desen veya resim oluşturmak için zemin kumaşının üzerine farklı motifler oluşturarak kesilen kumaş parçalarının dikiş teknikleriyle sabitlenmesi olarak tanımlanmaktadır. İlk kullanımları yıpranmış alanları güçlendirecek veya deliklere karşı bir yama görevi görecektir gibi görünse de, applike yüzyıllarca birçok kültür tarafından kullanılan yaratıcı bir sanat biçimine dönüşmüştür. Kumaş ve giysi tasarımında yüzey düzenlemeyi iki boyuttan üç boyuta taşıyan süsleme tekniklerinden biridir. Applike tekniği ve çeşitleri, modanın yanı sıra tekstil ve deri sanat kavramı çerçevesinde de önemli bir yere sahiptir. Applike temel olarak, bir kumaş parçasından kesilen şeklin ya da motifi başka bir kumaşa dikilmesi yöntemiyle oluşturulan süsleme tekniğidir. Kumaş parçaları istenen motifte kesildikten sonra, makine ya da el dikişi kullanılarak zemin kumaşına üzerine sabitlenmektedir. Herhangi bir aplik tasarımının kenarları el ile veya makine dikişle bitirilebilir, dikiş payını önce katlayabilir ya da kenarlar kesik bırakılarak istenen dikiş tekniği uygulanabilir. Applike edilen parça kenarları, düz, tek bir dikişle dikilebilir ve sonrasında kenarlar üzerinden tek ya da çift dikiş ile sabitlenen kordon ya da kurdele ile kapatılarak temizlenebilir. Suda eriyebilen telalar, yapışkan bantlar gibi yeni malzemelerin keşfi, yeni tekniklerin geliştirilmesiyle, applike uygulamaları daha hızlı ve daha kolay hale gelmiş ve popülerliğinin devamlılığını sağlamıştır (Ayranpınar, 2017: 206).

Applike ile ilgili çeşitli tanımlar şöyledir; Türkçede uygulama veya üzerine koymak anlamına gelen Fransızca bir kelimedir. Applike sonucu meydana gelen işleme "aplikasyon" denmektedir. Nakışta yapılan işler genel olarak aplikasyon olarak adlandırılır. Geleneksel adı oturtma olan applike, desene göre kesilen bir kumaşın zemin kumaşa elde ya da makinede tutturulmasıyla meydana gelen bir çalışmadır. Kaşgarlı Mahmud'un Dîvânü Lugâti't-Türk adlı eserinde applike yerine yama kelimesini kullandığını görülmektedir. Bu

Görsel 2. Diyarbakirli, (Hunlar dönemine ait Altay dağlarından çıkarılmış bir eyer),1972

Görsel 3. Altan , (Hunlar dönemine ait Altay dağlarından çıkarılmış bir eyer), 2001.

Görsel 3. Hyde, (Altay pazırık kurganından çıkarılmış eyer), 1988, hayvan mücadelesi keçe üzerine deri applike tekniği ile yapılmıştır, Leningrad Hermitaj Müzesi

Hunlar, geometrik veya hayvan figürleri şeklinde kestikleri deri parçaları keçe ya da deri yüzeye yapıştırarak ya da dikerek applike yapmışlardır. Türk topluluklarında bozkırın ağır mücadele şartları içinde, atalardan kalma bazı inançlar dolayısıyla vahşi hayvanlarla mücadeleleri ve bazı bitkilere karşı ilgi duymaları gerçek olmayan bazı inançları ortaya çıkarmıştır. Hun sanatında sıkça görülen ve mitolojik anlamlar taşıyan hayvan figürleri ile bunların mücadelelerini anlatan saldırma sahneleri sıkça işlenmiştir.

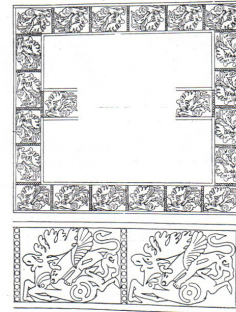
Görsel 4. Diyarbakirli, (lahitin üzerine bulunan usluplanmış horoz figürleri), 1972, deriden ajurlanarak yapılmış, I. Pazırık kurganında bulunmuştur.

Görsel 5. Diyarbakirli, (sığın figürleri), 1972, deriden kesilmiş, II. Pazırık kurganında bulunmuştur.

Görsel 6. Diyarbakirli, (boynuzlu bir hayvan figürü), 1972, deriden kesilerek yapılmış, Tüetka kurganından çıkartılmıştır.

Görsel 7. Diyarbakirli, (Deri örtü), 1972, örtünün dört çevresinde grifonun sığına saldırma sahnesi , deri applike ile yapıştirılarak düzenlenmiştir.

Görsel 8. Tekçe , (keçe yaygı kalıntısı), 1993, Hunlar dönemine ait deri applike ile süslenmiş, Pazırık Kurganından çıkarılmıştır.

Görsel 9. Tekçe, (eyer örtüsü), 1993, Hunlar dönemine ait keçe yaygı üzerine deri applike tekniği ile yapılmıştır.

Dericiliğin ve deri sanatlarının gelişimi tarih çağları boyunca Orta Asya bozkırlarında yaşayan tüm kabile ve klanların kültürler arası etkileşimi sonucunda ortaya çıktığı söylenmektedir. Bu nedenle dericilik sanatının başlangıcını ve gelişimini doğrudan bir ırka veya ulusa bağlamak yerine, toplumsal yaşamın başladığı, kır konutlarının yapıldığı, kimi hayvanların evcileştirildiği devirde yaşayanların ortak malzemesi ve sanatı olarak düşünülebilir.

Türklerin İslam dini'ni kabul etmesinden sonra gelişen süreçte, değişik coğrafyalarda yarattıkları sanat ürünleri, Türk-İslam sentezi içinde gelişmiştir (Kuban, 1978:70). Bu dönemde sanat gücü artmış her alanda olduğu gibi dericilik alanında da güzel örnekler ortaya çıkmıştır. Anadolu'da en zengin örneklere Selçuklu ve Osmanlı'da rastlanmaktadır (İşcan, 1970:2). 1071'de Malazgirt zaferiyle Anadolu'ya yerleşen Türklerin dericilik alanında oldukça ileri düzeyde oldukları bilinmektedir. Bu dönemde dericiliğin Anadolu'da kökleşip gelişmesinde faaliyet göstermeye başlayan Ahilik kurumunun etkisi büyüktür (Tekin, 1993). Ahilik 13. yüzyılda Anadolu'da kurulup, belli bir süre içinde, belli kurullarla işlemiş esnaf ve sanatkarlar birliğidir. Bu birliğin kurucusu ve deri işlerinin örgütlenmesinde önemli rol oynayan kişi kendisi de derici olan Ahi Evren'dir (Çağatay, 1989: 27). Ahilik örgütlenmesiyle birlikte rekabet olgusu ve kalite kaygısı deri ürünlerin üretimini olumlu yönde etkilemiştir.

Anadolu Selçukluları ve Beylikler dönemindeki sanat anlayışı, her alanda sanat eserleri yaratılmasına tutku düzeyinde ilgi duyulması; malzeme ve dekorasyonda özgünlük arayışı, sanatın ve sanatkarların sultanlar, beyler ve yüksek zümreye mensup kişilerce himaye ve teşvik edilmeleri gibi nedenlerle deri işlerinde önemli gelişmeler sağlamıştır (Sakaoğlu, 2002).

Selçuklu Dönemi'ni aktaran rölyef, minyatür gibi sanat yapıtlarından gözlemler ve bazı yazılı kaynaklardan giysi ve aksesuarı ile at koşum takımları, çizmeler ve ayakkabılar gibi ürünlerde derinin kullanıldığı bildirilmektedir. Anadolu Türk sanatının biçimlendirdiği tasarım anlayışının tüm sanat dallarına yansdığı söylenebilir. Bunların en önemlilerinden biri de deri ciltlerdir. Selçuklu ciltleri, şemse formu, rumi deseni gibi Türk İslam sanatında sıkça rastladığımız tasarım öğelerini taşımaktadır. Ayrıca bu dönemde Selçuklu sultanları için, üstat, saraç ve ayakkabıcıların imal ettikleri eyerler, koşum takımları, çizme, ayakkabılar, kolçak, kemer ve kayışlar, kalkan, sadak, cami saraylarının kapı ve pencereleri için yapılan işlemeli deri rüzgarlıklar ve daha sayılamayacak kadar çok ve çeşitli deri eşyalar üretilmiştir.

Bugün Macaristan Ulusal Müzesindeki deri Türk kaftanı desenlerinin tanıklığı ile Selçuklu-Erken Osmanlı deri işlerinin ne denli sanatsal değerler taşıdığına özgü bir örnektir.

Görsel 10. Feher , (deri kaftan), 1992, kaftanın eteğindeki ve kenar işlemlerindeki süslemeler Macaristan Milli Müzesinde yer almaktadır.

Görsel 11. (Eyer Örtü), Osmanlı Dönemi 16. ve 17. yüzyıla ait,

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/>

Asırlar boyu çok geniş bir alana yayılmış olan Türk boyları, uzun yıllar çok farklı inanç ve sanat anlayışına sahip olan toplum ve medeniyetlerle ilim ve sanat ilişkileri nedeni ile günümüzde zengin ve benzeri bulunmayan bir kültür hazinesidir. Günümüze kadar gelen örneklerden de anlaşıldığı gibi, Anadolu'da birleşen kültür mirasları ve birikimleri, Osmanlı İmparatorluğu döneminde de özellikle 16. ve 17. yüzyıllarda doruk noktasına ulaşmıştır (Ayranpınar, 2017: 208). Türklerin yaşamında çok geniş kullanım alanına sahip olan deri ürünleri önemli müzelerde sergilenmektedir. Budapeşte Budapeşte Uygulamalı Sanatlar Müzesi'nde bulunan Osmanlı Dönemi 17. yüzyıl ait asker miğfer kılıfı bu ürünlere bir örnektir. Kılıf, bordo ve yeşil deri üzerine sarı sim ve sarı ipek iplik ile applike tekniğinde işlenmiş, taban yüksekliği 28,5 cm, eni 33,6 cm'dir. Yaprak motiflerinin içine kıvrım dallar ve çiçeklerden oluşturulan kompozisyon kılıfın 4 yüzüne yerleştirilmiştir.

Görsel 12. (Asker Miğfer Kılıfı), Osmanlı Dönemi 17. yüzyıla ait, <http://collections.imm.hu/gyujtemeny/case-leather-case-for-helmet/>

Derinin ilk kullanımı doğa koşullarına karşı korunmak olsa da, kolay şekil alabilen bir malzeme olması ile üzerine çok çeşitli süslemeler yapılmasına neden olmuştur. Eski Türklerde çizme veya benzeri deri giysiler üzerine çeşitli renklerde küçük deri parçalarını desen oluşturacak şekilde applike edilerek süslenmeye başlanılmıştır (Türkoğlu, 2002: 154).

Tarihsel süreç içinde ayakkabıların estetik görünümü ayakları dış etkenlerden koruma temel görevinin önüne geçmeye başlamıştır. İlk dönemlerden itibaren bir kıyafet olarak ayakkabı sosyal açıdan ekonomik güç ve statü simgesi olmuştur. Toplumlara ait gelenek ve göreneklere yansıyan, görkemli görünümler kazandıran ve hâkimiyet sembolü olan ayakkabı özellikleri bulunmaktadır.

Elde edilen buluntular zengin görünümlü çizmelerin Türklerde soylular ve yöneticiler tarafından kullanıldığını ve bu durumun çizmenin rütbe belirten bir nesne olduğunu göstermektedir (Çoruhlu, 2007: 162). Aynı zamanda çizmelerde kullanılan renkler de bir statü sembolü olmuştur.

Anadolu Selçuklularda sarı çizme giyildiğinde bunun en yüksek mertebeye erişildiği anlamını taşıdığı kaynaklardan öğrenilmektedir. Fotoğrafta görülen çizme II. Selim'e ait sarı ve kırmızı deri ile yapılmış bir çizmedir.

Görsel 13. Tezcan, (Sarı Sahtiyan Çizme), 2014, Sultan II. Selim'e Ait, Topkapı Sarayı Müzesi Koleksiyonundan 2/4447

Geçmişten bugüne insanlar giysilerindeki etkiyi, yaşadıkları mekanlardaki güzelliği artırmak için çeşitli malzeme ve süsleme tekniklerinden destek almışlardır. Bu malzemelerden bir olan deri; göze hitap etmesi, organik bir malzeme olması, modern esyalara uyumlu olması gibi nedenlerle birçok esya ve aksesuar yapımında kullanılmaktadır. Eski deri örneklerinde uygulanan tekniklerden de anlaşıldığı gibi, derinin yumuşaklığı nedeniyle kolay işlenebilir olması hemen hemen kumaşın girdiği her yere girmesine imkân vermiştir. Kumaşta olduğu gibi bezeme motifleri en ince detaylarına kadar çok değişik teknikler uygulanabilmiştir (Erdönmez, 1983: 93)

Temel amacı yama ve onarım olan applike, malzemelerin yeniden kullanımından uzaklaşarak, çağdaş yaklaşımlarla sürekli gelişmekte ve yeniden yorumlanmaktadır. Yaratıcılıkta bir ifade dili olarak da nitelendirilen süsleme değişen beğeni ve çevresel koşullar çerçevesinde yeniden şekillenmektedir. Geçmişten bugüne giyim ve ev aksesuarları etkiyi arttırmak için çeşitli süsleme tekniklerinden destek alınmıştır. Giysi ve ev aksesuarları üzerinde geniş desen ve doku alanları yaratan applike teknikleri, farklı materyal ve tekniklerle yorumlanarak ortaya çıkmıştır. Günümüzde birçok tasarımcı ürünlerine yeni bir boyut kazandırmak için applike tekniğini özgürce kullanmaktadırlar. Araştırılan kaynaklarda elde edilen çanta, cüzdan, örtü, pano, saat gibi ürünler incelendiğinde tasarımcılar yani desen ve doku yaratarak applike tekniği ile özgün koleksiyonlar yaratmışlardır.

Görsel 14. (Çanta ve cüzdanlar), Günümüze ait, <http://gonderituglu.com>.

Görsel 15. (Çantalar), Günümüze ait (<http://pinterest.com>).

Görsel 16. Aplike tekniği ile yapılmış deri ürün örnekleri öğrenci çalışmaları.

Aplike kullanıldığı alanlara farklı anlamlar yükleyebilme, desenleri güçlendirme, görselliği zenginleştirme ve gösterişli bir ifade kazandırmak için oldukça önemlidir. Aplike eski yama özelliğinden tamamen kurtulup kullanıldığı alanları çarpıcı hale getirmek ve göze daha güzel göstermek için süsleme yöntemi, beceri, yaratıcılık ve yorumlama tasarımcının zevkine göre şekillenmiş ve üretime geçerek yeni tasarımlar yapılmıştır. Ankara Olgunlaşma Enstitüsü makine nakışları atelyesinde yapılan örtüler, Muğla Milas Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü öğretim üyesi Doç.Dr. Gülüzar Çelebilik tarafından yapılan panolar ve Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Araştırma Görevlisi Emine Odabaşı'nın Yasemine Eken ile ortak çalışması olan saat bu ürünlere örnektir.

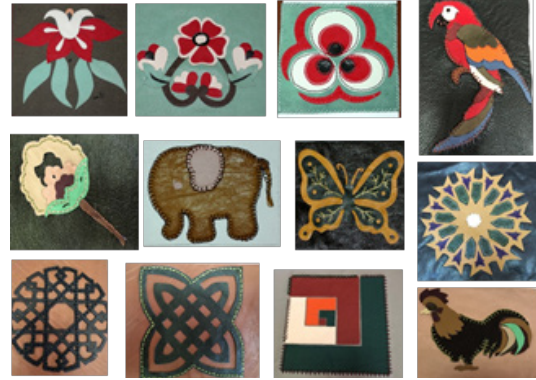
Görsel 17. Çelebilik, (panolar), 2011-2012.

Görsel 18. (Masa örtüleri), 2017, Deri üzerine aplike tekniği ile yapılmış, Ankara Olgunlaşma Enstitüsü

Görsel 19. Odabaşı ve Eken, (Saat), 2017, Deri apilke tekniği ile yapılmış.

Görsel 20. Deri üzerine aplike tekniği örnekleri

3. Sonuç

Deri geçmişten günümüze, kullanım alanlarından tasarımlara, sembolik değerinden formuna, dokusuna, işlemlerine kadar birçok alanda farklılık göstermiştir. Bu gelişme ve değişimde Türk toplumunun özgün zevki ve yaratıcılığının katkısı büyüktür. Türk toplumu deriyi işleyip, ürüne dönüştürerek, ihtiyaca cevap verebilecek fonksiyonlar kazandırmış ve tarih içinde kültür-sanat değeri olan nitelikli ürünler ortaya koymada başarılı çalışmalar yapmıştır.

Türk dericilik sanatında çok önemli bir yere sahip olan deri ürünlerde özellikle geçmişte eğer, eğer örtüsü, kaban, çizme, ayakkabı vb. ürünler ile günümüzde ise çanta, kemer, ayakkabı olarak giyim aksesuarında, yastık, abajur, saat tepsi, örtü vb. ürün olarak ev aksesuarının süslemesinde kullanılan aplike tekniği deri ile birlikte kumaş, ahşap, cam vb. materyallerle birlikte uygulanmaktadır.

Son yıllarda yeni ve farklı tasarımlara duyulan ihtiyaç tasarımcıları da yeni arayışlara zorlamaktadır. Tüketicilerin, ürünlere bakış açıları değişmiş ürün tercihlerinde geçmişin izlerini taşıyan aynı zamanda da farklı ve modern çizgilerini koruyan arayışlara yönelmişlerdir. Bu nedenle Türk dericilik sanatının geleneksel özelliklerinin korunması ve günümüz ihtiyaçları doğrultusunda yeni ve diğer tasarımlardan ayırt edilebilen ürün şekillendirme çalışmalarının yapılması ge-

rekmedir. Aplike tekniğinin deri ürünlerinde kullanımını artırmak, günümüzde genç nesiller tarafından sürdürülmesini sağlamak, ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtmak ve yaşatmak açısından, yapılacak bilimsel ve sanatsal çalışmalar büyük önem taşımaktadır.

Kaynakça

Aslanapa, Oktay. Türk sanatı, İstanbul: Remzi kitapevi, 1984.

Ayranpınar, K., Selda. The Applique Method That Adds Dimension and Texture to Clothing Fashion. Inonu University Journal of Arts and Design, 7(16). 202-217, 2017.

Türk İşleme Sanatı Tarihi, Ankara : Gazi Üniversitesi Yayınları, 1995.

Barışta, H., Örcün. Türk İşlemelerinden Teknikler, Ankara: Gazi Üniversitesi Mesleki Yaygın Eğitim Fakültesi Yayınları, 1997.

Çağatay, Neşet. Bir Türk Kurumu Olan Ahilik, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1989.

Dıvrak, Menekşe. Klasik Dönem Osmanlı Çadır Süslemelerinden Kıvrıma, Oturtma, Çırpma (Aplike) Tekniğinin Günümüz Gereksinimlerine Uyarlama Önerileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, 2010.

Çoruhlu, Tülin. Eski Ayakkabılar, İlgı Dergisi, 81; 29-31, 1995.

Diyarbakirli, Nejat. Hun Sanatı, İstanbul: MEB Kültür Yayınları, 1972.

Erdönmez, Canan. (Askeri Kültür Varlıkları İçinde de Aksesuarların Üretim, Kullanım ve Süsleme Teknikleri, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, No 342, 2002.

Eronç, Y., Perihan. Giyim Süsleme Teknikleri, Ankara: M.E.B. Yayınları, 1981.

Gözükızıl, Muzaffer. Elişleri, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1975.

İşcan, Hüseyin. Türk Süsleme Sanatı, Eskisehir: Ülkü Matbaası, 1970.

Korkusuz, Süheyla. Nakış, Ankara: Er offset, 1971.

Kuban, Doğan. 100 Soruda Türkiye Sanatı Tarihi, İstanbul : Gerçek Yayınevi, 1978.

Özaslan, Selamet. Geleneksel Sanatlarımızdan Kırkpere-Parça Birleştirme, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları,

2001.

Özdemir, Melda., Kayabaşı, Nuran. Geçmişten Günümüze Dericilik, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2007.

Sakaoğlu, Necdet., Akbayar, Nuri, ve Yelmen, Hasan. Derinin Anadolu'da Bin Yıllık Öyküsü, İstanbul: Creative Yayıncılık, 2002.

Teufel, C., Linda. Koos Couture Collage, Inspiration & Techniques, Printed in Thailand, 2003.

Türkoğlu, Sabahattin. Geleneksel Türk El Sanatları, İstanbul: Kültür Bakanlığı, Apa Ofset, 1993.

İnternet Kaynakları

<http://collections.imm.hu/guyjtemeny/case-leather-case-for-helmet/>

<http://gonderituglu.com>

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/>

<http://pinterest.com>

Görsel Kaynaklar

Altan, Araslı. Avrupa'da Türk izleri-II, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü. Deri Aplike Örtüler, Ankara: Makina Nakışları Atölyesi, 2017.

Çelebilik, Gülizar. Deri Aplike Panolar, Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Milas Meslek Yüksekokulu, 2010-2012.

Diyarbakirli, Nejat. Hun Sanatı, İstanbul: MEB Kültür Yayınları, 1972.

Feher, Geza. 16. Yüzyıla Ait Deri Kaftan, Kültür ve sanat dergisi, 13; 56-58, 1992.

Hyde, Nina. Fabric Of History Wool, National geography magazine, 552-583pp, 1988.

Odabaşı, Emine. ve Eken, Yasemin. Deri Aplike Saat, Ankara: Ankara Hacı Bayram Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, 2017.

Tekçe, Fuat. Pazırık Altaylarında Bir Halının Öyküsü, Ankara: Levent Matbaacılık, 1993.

Tezcan, Hülya. İşlemeli Mektup ve Para Çantaları, Antik Dekor Antika Dekorasyon ve Sanat Dergisi, 18 ; 74-77,1993.